

ARHIVSKI PODACI O DOKTORSKOJ PROMOCIJI ZADARSKOG UČENJAKA FEDERIKA GRISOGONA

MIRKO DRAŽEN GRMEK

(Pariz)

UDK 101 (457.13) »501«

Izvorni znanstveni tekst,
primljen 20. IX 1985.

Dalmatinski povjesničari S. Ferrari Cupilli, C.F. Bianchi, Š. Ljubić i G. Sabalich, koji su u prošlom stoljeću oteli zaboravu uspomenu na život i znanstvene zasluge Federika Grisogona (1472—1538) složno su tvrdili da je taj zadarski kozmograf i liječnik bio profesor astrologije u Padovi godine 1499. Taj na prvi pogled vrlo precizan podatak nije imao oslonu u tada poznatim dokumentima nego se do njega došlo doslovnim tumačenjem jedne prilično neodređene izjave Jakoba Facciolatija, istaknutog povjesničara Padovanskog sveučilišta. On je u svojem djelu *Fasti Gymnasii Patavini* (Padova, 1755, sv. I, str. 117—118) napisao ovo: »De astrologia. Sub finem seculi huius (XV) scholam tenuit Federicus Chrysogonus Jadertinus«. Vrijeme Grisogonove profesure proizvoljno je, dakle, od »potkraj stoljeća« stavljeno točno u zadnju godinu 15. stoljeća. Očito je Grisogono morao steći doktorat prije profesure i, kako je zbog podataka u zadarskim općinskim ispravama teško bilo smatrati da se rodio prije 1470, trebalo je uzeti što kasniju godinu koja je još u skladu s Facciolatijevim navodom. Antonio Favaro, koji je kritički preispitao literaturu o padovanskoj katedri astrologije u vrijeme dok je Kopernik studirao na tom sveučilištu, pomaknuo je vrijeme Grisogonovih predavanja u razdoblje 1495—1498. Sve je to bilo na razini nagađanja.

U mojim istraživanjima o životu i radu Federika Grisogona došao sam do zaključka da je on prvi put boravio u Padovi kratko vrijeme 1498, vratio se 1501, stekao potkraj 1506. ili u toku 1507. naslov doktora filozofije i medicine da bi tek u školskoj godini koja je počela u jesen 1507. predavao na katedri astrologije i matematike (vidi *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, 15, 1968, str. 61—90; *Zadarska revija*, 1972, str. 283—305, i *Zbornik radova o Frederiku Grisogonu*, Zadar 1975, str. 55—70).

Tek sam nedavno utvrdio da su u padovanskom sveučilišnom arhivu sačuvani izvorni zapisi o Grisogonovoj promociji. Objavila ih je

Elda Martellozzo Forin u zbirci *Acta graduum academicorum ab anno 1501 ad annum 1525*, Padova 1969, I, str. 178. Donosim ovdje njihov doslovni prijepis:

[1507] oct. 19, hora XVI. *Gracie d. Fedrici de Iadra.*

Convocato sacratissimo collegio mandato — doct. d. Michaelis de Albano viceprioris, — audicta exposicione — scol. d. Fedrici de Iadra — petentis sibi concedi de gratia speciali gracias in art. et med. cum solutione duatorum triginta septem cum dimidio omnibus computatis — quod — non potest exponere ultra dictam summam, — datis balotis, — obtinuit gratias cum omnibus balotis. — Et incontinenti fuerunt extracti infrascripti pontatores: ad tentativum in art. et med. d. Marcus Antonius de Ponte; ad examen in art. d. Franciscus de Fornaseriis, d. Hieronymus de Urbino in med.

[1507] oct. 20, hora XVI. *Tentativum suprascripti.*

Convocato sacratissimo collegio mandato d. prioris, tentatus fuit in art. et med. — d. Fedricus de Iadra, qui optime in ambabus facultatibus se habuit, adeo quod fuit indicatus sufficiens et admissus in dictis facultatibus ad suum tentativum cum omnibus balotis, una excepta. Qui iuravit augere famam.

Promotores in art.: d. Baptista de Berzizis, d. Baptista de Leone, d. Hieronymus Mulo, d. Petrus de Mantua; in med.: d. Franciscus Cabalo, d. Petrus Trapolinus, d. Victor Malipetro, d. Bernardinus Spironus, d. Hieronymus a Mulo.

[1507] oct. 23. *Privata examina d. Fedrici in art. et med.*

Convocato in loco examinum solito collegio d. philosophorum et medicorum, — asistente — d. Thadeo Querino archipr. eccl. catedrali et in hac parte representante sede vachante pro — d. episcopo Paduano cancelario huius Ginasii, examinatus fuit in art. et med. d. Fedricus de Iadra et, quod optime se habuit, eapropter — nem. disenciente fuit approbatus in dictis facultatibus art. et med.

(*Archivio antico dell'Università di Padova*, vol. 320, f. 3^v — 4^r)

Nedvojbeno jest, dakle, da je Federik Grisogono izjavio 19. X 1507. da za troškove promocije ne može smoći više od 37 i pol dukata i da mu je profesorsko vijeće jednoglasno oprostilo plaćanje punog iznosa tih troškova. On je 20. X 1507. pristupio prvom nizu ispita iz filozofije i medicine (tzv. *tentativum*); uspješno je odgovorio na pitanja iz obih disciplina i pošto je, uz jedan suzdržani glas, prihvaćen u oba doktorska kolegija položio je prisegu da će raditi na širenju njihova ugleda. Saznajemo imena njegovih ispitivača i promotora, kako za filozofiju, tako i za medicinu. Tri dana poslije zadržani je učenjak polagao tzv. *privata examina* i, pošto je jednoglasno zaključeno da

se dobro držao, *quod optime se habuit*, aprobiran je kako na filozofskom, tako i na medicinskom fakultetu.

Time je definitivno riješeno jedno od spornih pitanja iz povijesti naše znanosti.

U istoj zbirci dokumenata Padovanskog sveučilišta objavljen je (I, str. 136—137) također i zapis o postupku za stjecanje doktorata filozofije i medicine na temelju kojega je promoviran Mihajlo Lippeo iz Trogira (14. VI 1505). Tekst je sačuvan u Arhivu padovanskog Kaptola (*Divers.*, vol. 47, f. 319) i glasi doslovno ovako:

[1505] iun. 14. *In ep. pal. in loco solito examinum d. mag. Michaelis Tragurini in art. et med.*

Privatum examen et doctoratus in art. et med. d. mag. Michaelis Lippei Tragurini d. Ioannis filli — coram d. Ludovico vic. — approbati — nem. pen. diss., sub rect. d. Andrea Benzono Bergomensis, promotores autem eius fuerunt in med. domini magistri Ioannes de Aquila, Hieronymus de Verona, Petrus Trapolinus, Bernardinus Speronus, Hieronimus de Urbino; in art. domini magistri Baptista de Barzizis, Hieronymus de Mussatis, Victor Maripetro, Franciscus de Pasinis, Petrus Trapolinus, Bernardinus Speronus. D. mag. Hieronymus de Verona dedit insignia in utraque facultate.

Testes: d. Ioannes de Andreis canonicus Traguriensis, d. Petrus eius frater legum scholares, d. Paulus Antonius Cipicus Tragurinus, d. cler. Lucas Ciličich Sibenicensis, d. Federicus de Grisogonis Iadrensis art. schol., d. Gregorius Detricus Iadertinus legum schol.

Taj nas zapis ovdje napose zanima zato što se u njemu spominje Federik Grisogono kao svjedok. On je u lipnju 1505. sigurno još bio samo student. Svi svjedoci na toj promociji su studenti iz Dalmacije. U tuđem ih je svijetu združilo zajedničko podrijetlo.

ARHIVSKI PODACI O DOKTORSKOJ PROMOCIJI ZADARSKOG UČENJAKA FEDERIKA GRISOGONA

Sažetak

Bilo je poznato, da je Federik Grisogono (1427—1538), filozof, liječnik i astrolog rodom iz Zadra, bio promaknut u doktora u Padovi, no nisu bili poznati ni datum ni točne okolnosti u kojima se to dogodilo. Povjesničari taj događaj smještaju pogrešno na kraj petnaestog stoljeća, pretpostavljajući da je Grisogono na tom sveučilištu predavao već negdje 1499. Dokumenti sačuvani u padovanskim arhivima dokazuju da se taj znanstvenik podvrgao doktorskom ispitu 1507. godine.

DOCUMENTS SUR LE DOCTORAT
DE FRÉDÉRIC GRISOGONO, SAVANT DE ZADAR

Résumé

On savait que Frédéric Grisogono (1472—1538), philosophe, médecin et astrologue natif de Zadar, a été promu docteur à Padoue, mais on ignorait la date et les circonstances exactes de cet événement. Les historiens le plaçaient faussement vers la fin du XVe siècle, en supposant que Grisogono avait enseigné dans cette université déjà vers 1499. Les documents conservés dans les archives de Padoue prouvent que ce savant a soutenu ses examens de doctorat en octobre 1507.